

La presó Model

Fa uns dies, l'alcalde Trias i el president Mas van deixar per uns moments d'ocupar-se del tema prioritari de la consulta i van pactar el trasllat de la presó Model de la seva ubicació actual cap a altres indrets. No és una notícia que ens pugui sorprendre. La sorpresa més aviat és que encara tinguem la presó al bell mig de la ciutat. Els que en un moment o altre hi vam estar sabem que, tot i la seva centralitat, no reunia ni reuneix les condicions que es demanen actualment a un centre penitenciari modern. I això ho saben bé els més d'un miler d'interns que encara es veuen obligats a estar-s'hi.

¿És un canvi de política penitenciària o un canvi per aprofitar la ubicació? Més aviat sembla que el motiu principal que fa que finalment s'hagi decidit portar a terme una operació que des dels anys 90 ha anat donant voltes per sobre de moltes taules i molts governs, ha sigut la difícil situació financera de la Generalitat, que, d'aquesta manera, ven els terrenys a l'Ajuntament (saldant part del deute que té contret amb el municipi, que és de més de 140 milions d'euros), i a més a més aconsegueix que el consistori es faci càrrec de la construcció a la Zona Franca d'un nou centre per a interns en règim obert, que posteriorment llogarà a la Generalitat. La conselleria de Justícia haurà de fer-se càrrec de construir un centre per a preventius, també a la Zona Franca, però més endavant. Tot plegat sembla que farà que finalment es porti a terme el pla de presons que el conseller Vallès va impulsar fa anys, i que partia de la hipòtesi que els nous centres penitenciaris fossin de mida més reduïda i que es distribuïssin per tot el territori. S'evita així la construcció d'una gran equipament (com el de la Roca),

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

que comportava enfrontaments significatius amb sectors de la població afectada, que no entén per què ha d'assumir infraestructures que mai s'acaben fent a l'àrea metropolitana. La idea que cada territori assumeixi les infraestructures que necessita, evita en bona mesura els fenòmens descrits com a *not in my backyard* o *aquí no*. Caldrà, però, estar atents a quins usos destinarà l'Ajuntament els prop de 30.000 metres quadrats de gran valor immobiliari en ple Eixample i el grau de participació que tindran els veïns i entitats en aquesta operació, que és de les poques significatives que queden per engegar en ple centre de la ciutat. I també fins on es preservarà part del panòptic, que té un valor arquitectònic i simbòlic evident.

Una presó nova no implica una manera nova d'entendre el sistema penitenciari. Com sabem prou bé, Catalunya és l'única comunitat autònoma que exerceix la competència en presons. Després de tots aquests anys no podem dir que les diferències amb el sistema peni-

tenciari espanyol siguin gaire significatives. Espanya està al capdavant dels països amb més presos per cada cent mil habitants. Mentre que en el conjunt de l'Estat n'hi ha 144 (segon país de la UE, per darrere de la Gran Bretanya amb 148), a Catalunya les xifres ens parlen de 130, quasi el doble que a països com Dinamarca o Alemanya i bastant per sobre de França o Itàlia, que se situen en 100 presos per cada cent mil habitants. Si bé la proporció de dones és només del 6,6%, novament és superior a la mitjana de la UE, que és de 5,3%. Finalment, tampoc quedem ben parats amb el nombre de preventius (presos en espera de judici) a les presons catalanes, que és de més del 15%, altre cop força per sobre de la situació a la resta de països europeus.

El més sorprenent és que Catalunya, que és un país segur si fem cas del nombre de delictes comesos, excel·leix en el nombre de presos. Quina conclusió en podem treure? Doncs que tenim un sistema judicial que tendeix a empresonar més del que caldria i un sistema penitenciari que no aconsegueix prou bé la tasca de reinserció que teòricament té assignada. El nombre de reincidents és alt i les mesures alternatives a la presó no acaben de funcionar com caldria. Les experiències que s'han portat a terme en molts països posen en relleu que les presons no són la manera de fer front sempre i en qualsevol circumstància a les situacions delictives. Però aquí, seguint el tarannà punitiu de part de la població i el seguiment que se n'ha fet des dels principals partits polítics (modificant i endurint el Codi Penal), cada cop tenim més presos i menys delictes. Tancarem la presó Model, però no hem sigut capaços de canviar el model en què s'inspirava.

**A Catalunya i a Espanya
tenim un model penitenciari
que tendeix a empresonar
més del que caldria i que
incideix poc en la reinserció**